

AmigaOS 4.0 Nedir?

- AmigaOS 4.0: Bilgisayar dünyası için küçük, Amiga kullanıcıları için büyük bir adım.

Uzun yıllar boyunca her Amiga kullanıcıları, sevgili sistemlerinin "üç büyük" işletim sistemi (Windows, Mac OS ve Linux) tarafından geride bırakıldığını gördü. Bu işletim sistemlerinin hepsi çok ilerledi ve AmigaOS'un yapamadığı şeyleri yapmaya başladı. Amiga kullanıcılarıyla, geriye kalan bilgisayar dünyası arasındaki fark günden güne daha da çok arttı. Kullanıcıların platformu birbiri ardına terk etmeleriyle beraber AmigaOS'un geleceğine ait bir inanca sahip olmak gitgide daha da zorlaşıyordu.

Çoğu Amiga'daki anakartın 10 yılının üzerinde olmasıyla beraber, Klasik Amiga donanımları zamanın gerisinde kalmıyordu. Hala gayet kullanışlı olmasıyla rağmen AmigaOS da zamanın gerisindeydi. Amiga'nın değişmesi gerekiyordu!

Artık AmigaONE serisi bilgisayarlar, Amiga kullanıcılarının yüzlerce Megahertz'lik CPU gücüne, Megabaytlarca RAM'e, Gigabaytlarca disk alanına ve yüksek kalitede grafik ve ses için kullanılacak birçok standart donanıma erişimini sağlamış durumda. AmigaOS bu yeni donanımların kullanımına uyarlmalı ve aynı zamanda Amiga ve diğer sistemler arasındaki farkı azaltacak birçok yeni özellik eklenmeliydi.

AmigaOS'u güncellemek için harcanan büyük çaba göz önüne alındığında, her Amiga kullanıcılarının bunun en baktan yazıldığını düşünmesi gerekir. AmigaOS şimdi bir sonraki adım olan AmigaOS 4.1'i hazırlamak için gereken yapının çoğuna sahip.

Elbette OS4 henüz "üç büyük" işletim sistemiyle yarışabilecek durumda değil. Fakat kendi işletim sisteminizi PC'di arkadaşlarınıza gösterdiğinizde Amiga kullanmaktan gurur duymaya yetecek kadar özellik bulacaksınız.

AmigaOS 4.0 Amiga kullanıcılarını tekrar mutlu edecek! (Umarız!)

- Kim yaptı?

AmigaOS 4.0, %100 Hyperion Entertainment'in ve üçüncü parti geliştiricilerin ürünüdür. OS4 ekibinin içinde bazı tanınmış Amigacılar bulacaksınız: Olaf Barthel, Stephan Rupprecht, Stefan Burstroem, Alexander Kneer ve daha fazlası... Listenin tamamını AmigaOS 4.0'ün son sürüm CD'sinde bulabilirsiniz.

Yıllık çok büyük bir bölümü David Rey, Richard Drummond (UAE'nin yeni UNIX/Amiga versiyonunun arkasındaki adam) ve Martin Steigerwald tarafından yapıldı. AmigaOS 4.0 betatestelerinin ve onlara gönderilen günlük güncellemeleri yönettiler ve ayrıca kullandığınız ön sürüm CD'lerinin arkasındaki kipler de onlar.

150'den fazla betatester AmigaOS 4.0'ü, gece gündüz, 3 platformdaki çeşitli donanımlarla test ediyorlar. Bu platformlar: AmigaONE (yeni MicroA1 dahil) ve PPC upgrade'li Amiga 4000 ve Amiga 1200.

- Bazı sayılar

AmigaOS 4.0 üzerinde 2,5 yıldan fazla çalışıldı. Bu aşamada yaklaşık 30 kişi en küçüğünden (keymap dosyaları) en büyüğüne kadar (Kernel, Dos.library vs...) yaklaşık 5000 güncelleme yaptı. Bir örnek vermek gerekirse Dos.library Ekim 2002'den bu yana 76 kez güncellendi ve elbette her güncelleme, yeni özelliklerle beraber hata düzeltimlerini de getirdi. AmigaOS'un 3.1 ROM'da sadece 200 KB olan kaynak kodu şimdi 1 MB olmuş durumda!

Bir OS4 sistem bölümü yaklaşık 25MB. ROM, 512 KB'lık 3.1 ROM ile karşılaştırıldığında şimdi 3.7 MB'lık PPC kodundan oluşuyor. Elbette PPC kodunun RISC mimarisinden 68k kodundan daha büyük olduğu da hatırlanmalı.

AmigaOS 4.0 Nasıl Yapılandırıldı?

- Uboot, Second Level Booter ve sistem disk

Sistem diskinin (S, C, Devs...) yapısı AmigaOS 3.9 ile hemen hemen aynı. Yeni dizinlerin en önemlisi SYS:Kickstart. Bunun rolünü anlamak için AmigaOS 4.0'ün AmigaONE üzerinde nasıl boot ettiği hakkında ve Klasik AmigaOS ve AmigaOS 4.0 arasındaki farklarla ilgili bazı yorumlarda bulunmak gerekir.

Klasik AmigaOS üzerindeki ilk boot Kickstart ROM'u tarafından yapıldı. Bu çip Exec, Dos ve Intuition gibi tüm temel kitaplıkları içeriyordu. AmigaONE'da ise ROM, Uboot'u içeriyor. Yıllık ise donanımları başlatmak ve istediğiniz sisteme göre (AmigaOS veya Linux) boot işlemi başlatmak. Uboot tüm kickstart bileşenlerini (ExecSG, FFS2...) içeriyor; bunlar artık diskte saklanıyor. Bu demek oluyor ki bu dosyalar diğer AmigaOS dosyaları gibi

saklanmakta.

Bu bileşenler SYS:Kickstart dizinine yerleştirilmeli. Bunlar belleğe buradan yüklenecekler ve işletildiklerinde sistemin geri kalanı Startup-Sequence'den olduğu gibi yüklenecek.

Yani AmigaONE'daki boot işlemi böyle oluyor: Uboot, boot etmek istediğiniz diski (CD-ROM, harddisk...) kontrol ediyor ve bunu SLB'de (Second Level Booter) buluyor. Bu program OS4'ün yüklenmesi sırasında, disk RDB'sine (Rigid Disk Block) yüklenmiş durumda. SLB, diskteki "boot edebilir" olarak işaretlenmiş bütün bölümleri kontrol ediyor. AmigaOS'ta, SLB, SYS:Kickstart'ın içinde saklanan kickstart modüllerini yükleyecektir. Sonra tüm modüller işletilir, sistem boot edilir ve Startup-Sequence, Dos.library tarafından işletilir.

Eğer özetlemek gerekirse boot işlemi böyle yapıyor: Uboot => SLB => Kickstart modülleri => Startup-Sequence.

SLB, Media Toolbox ile diskinizin RDB'sine yazılması gereken sayısal bir dosyadır. Gerçek şu ki, bu SLB'nin içindeki tanımlama kodu onun daha kolay güncellenmesini sağlıyor. Eğer bu Uboot'un içinde olsaydı, sistem yükleme rutinlerinizi arttırmak veya geliştirmek için flash ROM'unuzu güncelleniz gerektirdi.

- Kickstart modüllü Kickstart dizini

Bu kickstart dizininin ismi değiştirilemez, çünkü SLB yüklemek istediğiniz ayarı bulmak için buraya bakacak; Kicklayout isimli text dosyasını arayacaktır. Bu dosyaya bir text görüntüleyiciyle bakabilirsiniz; kullanılabılır kickstart modüllerinin tüm farklı ayarlarını anlatıyor.

Bu kicklayout dosyası ile, örneğin, kernel'in debug'lı versiyonu için bir ayar ve debug'süz versiyonu için bir başka ayar, veya FastFileSystem'in bir versiyonu için bir ayar ve başka bir versiyonu için başka bir ayar tanımlayabilirsiniz. Bu sizin değişik ayarları test etmenize veya (işler yanlış gittiğinde boot edecek güvenli bir ayar bulunduracağınız göz önüne alınırsa) kickstart modüllerinin yeni versiyonlarını yüklemenize izin verir. Bu yeni sistem SetPatch'i eskisi kadar iyi yapıyor. Artık OS Kickstart dosyalarını, sadece yeni dosyaları SYS:Kickstart dizinine kopyalayarak güncelleyebilirsiniz.

- Geliştirilmiş dizin düzeni

OS4 sistemi tarafından ihtiyaç duyulan dizinler ve dosyalar, OS3.x ile karşılaştırdığınızda hemen hemen hiç değişmedi. Hala komutlar için C dizini, kitaplıklar için Libs dizini vs. mevcut. Kickstart dizini dizindeki farklar şöyle:

- MUI artık OS'la beraber geliyor. Yani artık MUI dosyalarının saklandığı SYS:MUI adında bir dizin bulunmakta.
- Rexxc dizininin içeriği C dizinine taşındı. Burada sadece birkaç Shell tabanlı komut vardı. Onlar da diğer komutlarla beraber taşındılar.
- SYS:Internet yeni bir dizin. Burada seri modemle, DSL modemle, yerel ağ ile veya bir router ile bir ağ bağlantısı yapmak için kullanılan Internet Dialer programını bulabilirsiniz.
- SYS:Kickstart dizini daha önce de anlatıldığı gibi kickstart modüllerini saklamakta kullanılıyor.
- İşletim sisteminin US-ASCII'den başka karakter setlerini de okuyabilmesi için SYS:L/CharSets dizini eklenmiş durumda.
- Libs/AmigaInput dizininde yeni AmigaInput sistemindeki aygıtları kullanmak için gerekli dosyalar saklanıyor.
- S dizininde bir sürü farklı script'in (ve ne yazık ki script'lerle alakası olmayan başka şeylerin) oluşturulmuş bir karmaşa vardı. Artık her türlü Arexx ve Shell script'i kendi dizinine sahip. Elbette bu scriptleri çalıştırmak çok kolay, çünkü sistem yoluna eklenmiş durumdalar - Shell'de veya Workbench'in "Execute a command" penceresinde script'in adını yazın ve çalışsın.
- Tools/Dockies, AmigaOS'un başlangıç menüsü olan Amidock tarafından kullanılıyor.
- Utilities'de AmigaGS, AmiPDF ve Ghostscript dizinlerini bulacaksınız. Bu programlar PostScript (.PS) ve Adobe PDF dosyalarını okumanızı sağlayacak.

68k uygulamalarının çalıştırılması:

OS4 çekirdeği, 680x0 işlemcilerinin komutlarını emüle eden bir 68k emülatörüyle çalıştırılır. Yani OS4 altında bir Klasik Amiga programını çalıştırırken, sayısal dosya bir 68k dosyası olarak tanınacak ve 68k emülatörünün içinde çalıştırılacaktır. Elbette Klasik donanıma kullanılmayan uygulamalar AmigaOS 4.0 üzerinde doğrudan çalışacaktır. Demolar veya eski oyunlar gibi doğrudan AGA çipini kullanan programlar ise sistemin içinde doğrudan çalışmayacaktır. Bunları çalıştırmak için UAE kullanmanız gerekecek.

Graphics.library, intuition.library ve Picasso96/Cybergraphx grafik sistemlerini kullanan tüm uygulamalar, değiştirilmeden ve anında çalışacaktır.

Bir 68k programını çalıştırdığınızda, doğrudan sistemin PPC bileşenlerini kullanacaktır. Bu yüzden de bir Klasik Amiga'dakinden daha hızlı çalışacaktır. Benim G4'üm, 68k uygulamalarının 68060'lı Klasik Amiga'ndan neredeyse 3 kat daha hızlı çalıştırıyor!

Geliştirilmiş Workbench:

Workbench.library'nin kaynak kodu, güncellemesi en zor olanıydı. Massimo Tantignone OS4 için Workbench ve icon.library'i geliştirerek büyük bir iş başardı. Workbench'in OS 4.1 için bahtan yazılması gerektiği bilirse bile, bu versiyona da yeni özellikler eklendi. Elbette Workbench Prefs programı ile bu özellikler açılıp kapatılabilir.

Workbench 3.9 altında bir ikonun isminin ilk harflerini yazarak seçebiliyordunuz. Ama eğer açılmıyıp olan çekmece bir sürü ikonla doluyorsa hangi ikonun seçildiğini görmek zor oluyordu. Şimdi ikon yanıp sönecek. Bu tamamen ayarlanabilir bir şey.

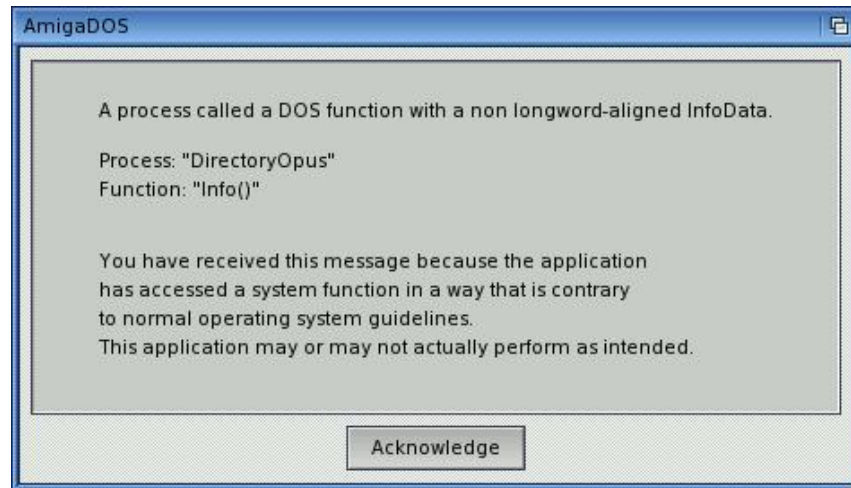
Önceki versiyonlarda Workbench ekranındaki başlık çubuğu sadece geriye kalan boş RAM miktarını gösteriyordu. Artık burada istediğiniz bilgiyi gösterebilirsiniz: RAM miktarı, A1'inizdeki CPU modeli, Workbench versiyon numarası vs...

Artık veri kopyalarken Workbench'in kullanacağı kopyalama tamponunun boyutunu belirleyebilirsiniz. 3.9'da ikonları fareyle seçerken, sadece fare tuşunu bıraktığınızda seçilebiliyorlardı. Artık bunları, seçim kutusunu ikonların üzerine sürüklediğinizde gerçek zamanlı olarak seçip bırakabilirsiniz. Birden fazla seçilmiş ikonun sürüklediğinizde, ikonların görüntüsünü sürükleyeceksiniz. Önceden, bu görüntü orijinal ikonlara benziyordu (hepsi kendi yerindeydi). Şimdi hareket ettirdiğiniz görüntü, seçilmiş ikonlardan oluşan bir sütun olarak ayarlanabilir (alt alta olarak).

Workbench sağlamlığından ödün vermeden, hala, gelişebildiği kadar geliğiyor. Son OS4 sürümü de bazı yeni özelliklere sahip olacak.

Yeni DOS kitaplığı ve özellikleri:

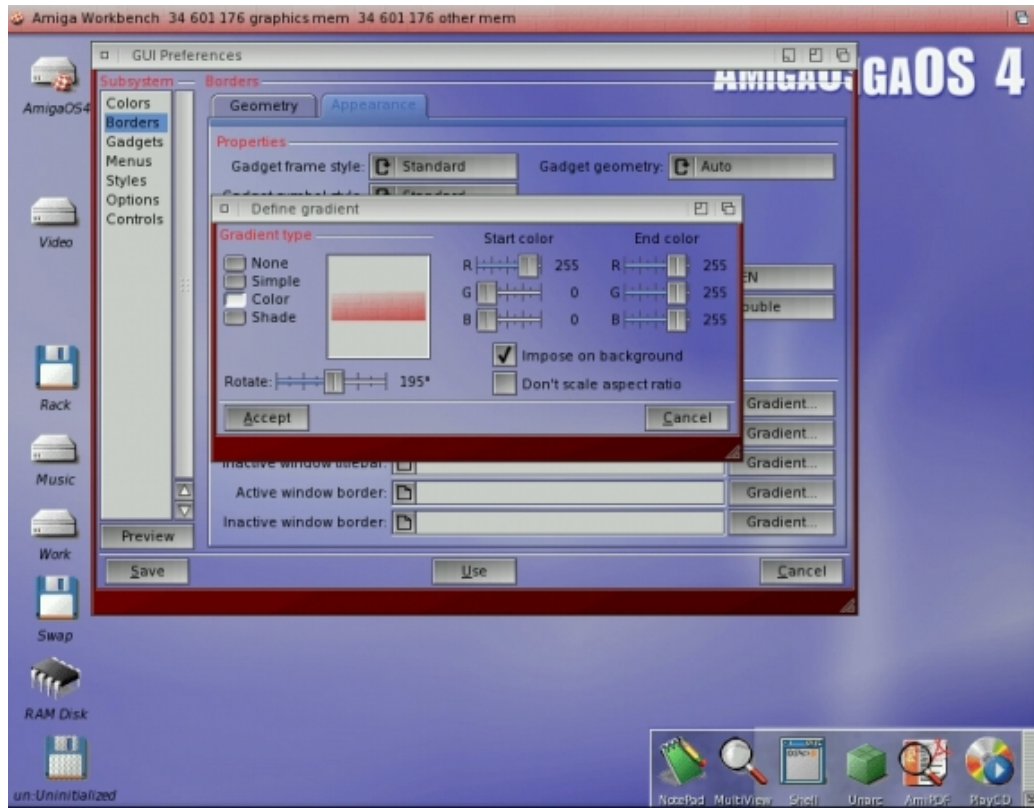
Yeni dos.library üzerinde yapılan en büyük iş, tüm BCPL kodunu kaldırmak oldu. Fakat Colin Wenzel aynı zamanda bazı yeni özellikler de ekledi. Bu özelliklerin çođu sadece programcılar için bir anlam ifade edecektir: kötü yazılmıyıp programlar çalıştırıldığında, sistemi dengede tutan kaynak izleme fonksiyonları gibi. Fakat bu özellikler hakkında ancak kötü yazılmıyıp bir programı çalıştırdığınızda fikir sahibi olabilirsiniz. Dos.library, programın kötü bir şey yapıp yapmadığını anlayacaktır. Ekranda bir istemci açarak, kullanıcıyı, çalışan programın sistem fonksiyonlarına yanlış bir çağrı yaptığı konusunda uyaracaktır. Ekranı çýkan yazı, özellikle programlarında ne hata yaptıklarını bilmek isteyen programcılar için kullanılabilecek. Diđer kullanıcılar ise bir hata bulduklarında program sahibini uyarabilirler. Eđer bu kötü program artık iletirilmiyorsa, kullanıcı büyük bir ihtimalle programı dos.library'nin uyarıları olmadan çalıştırmak isteyecektir. Bu durumda, Devs:application.dos dosyasının program çalıştırdığında Dos uyarı yapmayacak şekilde düzenleyebilirsiniz.

Intuition OS4:

Intuition, Layers ve Graphics kitaplıkları, sisteme yeni özellikler eklemek için geliştirildi. Birçok insan arayüzü geliştirebildikleri kadar geliştirmek istiyor: daha çok renk veya desen eklemek gibi... OS4 bunu onlara sunuyor. AmigaOS 4.0'ın ön sürümünde graphics.library'nin yarısı hala 68k, ancak kullanıcılar modern grafik kartlarını A1'de kullanmanın getirdiği hız artışını hissedebiliyorlar.

Arayüzün çoğu parçası artık ayarlanabilir. Her olasılığı teker teker anlatmak imkansız olacağından, ağağda kullanabileceğiniz farklı renkler ve desen seçeneklerini gösteren bir ekran görüntüsü var... (Çirkin göründüğünü biliyorum, ama olayı anlatıyorum :-)

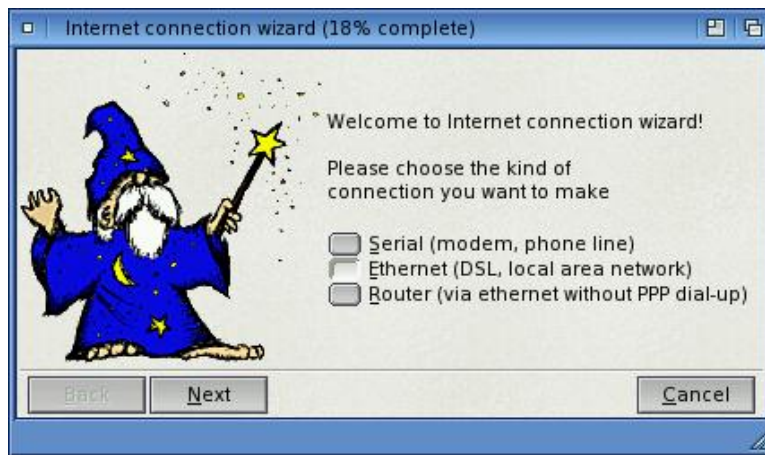

Ýnternete baðlanmak:

AmigaOS sonunda kendi TCP/IP yýðýnyna sahip oldu. Bu sefer yakýn zamanda deðiþmeyecek. Roadshow, Miami gibi ayarlanabiliyor; IP adresini (statik veya dinamik), ađ geçidini (gateway), DNS isimlerini vs. belirtebilirsiniz... Ađ, Startup-Sequence tarafından otomatik olarak baþlatýlýyor ve Shell tabanlı komutlarla bunu kontrol edebilirsiniz. Ping, traceroute gibi bilinen komutların dýþýnda ađ durumunu kontrol etmek için baþka araçlar da bulunuyor.

Deneyimli kullanıcılar IP filtreleme özelliğini kullanabilirler. Sistemlerini korumak için bir firewall kurabilirler.

Modemle internete baðlandıđýnýzda Internet Dialer'ý kullanacaksınız. Birkaç kolay adımda yeni bir baðlantý kurmanızý saðlayacak bir sihirbaz mevcut.

Ve geri kalaný:

Açýkçasý, AmigaOS 4.0'ýn tüm özelliklerini sıralamak sýkıcı olurdu. Bu, bir sürü ekran görüntüsüyle ve açıklamalarla dolu uzun bir liste olacađýndan, bunları kendiniz bulmanız, veya etraftaki diđer AmigaOS 4.0 makalelerinden okumanız gerekir. Gelecekte keþfededeđiniz bir sürü yeni sürpriz var. Örnek olarak, ön sürümden bu yana OS4'e yeni özellikler eklendi. Bunlardan biri özellikle ilginç: PPC G4 için Altivec desteđi. Amiga'nýzn tekrar uçmasını saðlıyor. :-)

Yazan:
Philippe 'Elwood' Ferrucci

Teþekkürler:
Konrad Bielski
Bill "tekmage" Borsari

Türkçe'ye çeviren:
Deniz Can Çelik

IntuitionBase ekibi tarafından düzenlenmiştir.

©2004-2011 IntuitionBase